

Komunikat prasowy Luksemburg, 20 września 2016 r.

Według unijnych kontrolerów likwidacja obiektów jądrowych i trwałe składowanie odpadów na Litwie, w Bułgarii i na Słowacji może kosztować 11,4 mld euro

Z nowego sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego wynika, że szacowany koszt likwidacji reaktorów jądrowych pierwszej generacji wybudowanych według projektu radzieckiego na Litwie, w Bułgarii i na Słowacji wyniesie co najmniej 5,7 mld euro, a po wliczeniu kosztu trwałego składowania odpadów wysokoaktywnych – nawet dwa razy tyle.

Kontrolerzy podkreślają, że współfinansowanie programów unijnych przez państwa członkowskie jest nadal bardzo ograniczone. Od czasu poprzedniej kontroli, przeprowadzonej w 2011 r., luka pomiędzy kosztami likwidacji a finansowaniem na Litwie wzrosła do 1,56 mld euro. Lukę w finansowaniu w Bułgarii szacuje się obecnie na 28 mln euro, a na Słowacji na 92 mln euro. Specjalne programy finansowania przez UE likwidacji obiektów jądrowych nie stworzyły odpowiednich zachęt do terminowej i racjonalnej pod względem kosztów likwidacji, w wyniku czego w prawie wszystkich kluczowych projektach doszło do opóźnień.

– Uważam za niepokojące to, że w kluczowych projektach likwidacji obiektów jądrowych wystąpiły opóźnienia, że utrzymują się luki w finansowaniu i że postępy w trwałym składowaniu odpadów wysokoaktywnych są niewystarczające – **powiedział Phil Wynn Owen, członek Europejskiego Trybunału Obrachunkowego odpowiedzialny za to sprawozdanie.**

Kontrolerzy zbadali postępy w realizacji programów pomocy unijnej na rzecz likwidacji obiektów jądrowych poczynione od 2011 r. Władze państw członkowskich twierdzą, że elektrownie zostały nieodwracalnie zamknięte, jednak nie wszystkie oczekiwane produkty, stosowane przez Komisję jako kryterium oceny postępów w kierunku nieodwracalnego zamknięcia, zostały uzyskane w pełni. W elektrowniach jądrowych Ignalino na Litwie, Kozłoduj w Bułgarii oraz Bohunice na Słowacji dokonano znacznych postępów w demontażu kluczowych podzespołów w obszarach niskiego promieniowania, takich jak turbinownie. Prace w obszarach wysokiego promieniowania, takich jak budynki reaktora, nadal wiążą się jednak z poważnymi wyzwaniami. Wspomniane państwa członkowskie zapewniły co prawda na miejscu najistotniejsze elementy tymczasowej infrastruktury gospodarowania odpadami, jednak w niemal wszystkich kluczowych projektach związanych z infrastrukturą wystąpiły opóźnienia. Największe opóźnienia zaobserwowano na Litwie, gdzie końcowa data likwidacji została po 2011 r. przesunięta o kolejne dziewięć lat, tj. do 2038 r.

Przyszłe koszty związane z likwidacją obiektów jądrowych i trwałym składowaniem wypalonego paliwa jądrowego nie zawsze są uznawane za rezerwy lub ujmowane w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego. Ogranicza to przejrzystość i zmniejsza zdolność organów krajowych do odpowiedniego planowania pokrycia przyszłych kosztów likwidacji

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – Rzecznik

Tel.: +352 4398-47063

Tel. kom.: +352 691553063

Damijan Fišer – Urzędnik ds. kontaktów z prasą

Tel.: +352 4398-45410

Tel. kom.: +352 621552224

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E-mail: press@eca.europa.eu

[@EUAuditorsECA](https://twitter.com/EUAuditorsECA)

eca.europa.eu

i trwałego składowania.

Kontrolerzy sformułowali szereg zaleceń dla Komisji i państw członkowskich. Główne zalecenia dla Komisji:

- Komisja powinna dążyć do zwiększenia współfinansowania krajowego w okresie finansowania 2014-2020;
- specjalne programy finansowania likwidacji obiektów jądrowych na Litwie, w Bułgarii i na Słowacji nie powinny być kontynuowane po 2020 r. Jeśli zostanie stwierdzone wyraźne zapotrzebowanie na środki unijne po 2020 r. w jednym lub kilku z tych państw członkowskich, ewentualne przyszłe finansowanie przez UE zaproponowane przez Komisję i zaaprobowane przez prawodawcę powinno obejmować odpowiednie środki zachęty do przeprowadzenia likwidacji, w tym związane z terminowością lub wykorzystaniem odpowiednich poziomów współfinansowania ze strony państw członkowskich. Jednym z możliwych rozwiązań mogłoby być zwiększenie dostępu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu umożliwienia pokrycia kosztów działań w ramach likwidacji obiektów jądrowych po spełnieniu tych warunków;
- Komisja powinna zezwolić na wykorzystanie finansowania unijnego w ramach programów pomocy na rzecz likwidacji obiektów jądrowych do pokrywania wyłącznie kosztów personelu w pełni zaangażowanego w działania związane z likwidacją;
- Komisja powinna współpracować z państwami członkowskimi na rzecz właściwego i przejrzystego ujmowania w rozliczeniach wszystkich przyszłych kosztów związanych z likwidacją obiektów jądrowych oraz trwałym składowaniem wypalonego paliwa jądrowego.

Komisja powinna, wraz z państwami członkowskimi, zbadać opcje trwałego składowania wypalonego paliwa jądrowego i wysokoaktywnych odpadów, w tym wszelkie rozwiązania regionalne i inne rozwiązania unijne.

Główne zalecenia dla państw członkowskich:

- państwa członkowskie powinny w dalszym ciągu usprawniać zarządzanie projektami, tak aby niezbędna infrastruktura gospodarowania odpadami i wypalonym paliwem jądrowym została utworzona zgodnie z planem, oraz budować własne zdolności techniczne, aby uzyskać większą równowagę między wewnętrzną i zewnętrzną wiedzą fachową;
- państwa członkowskie powinny pogłębić wymianę najlepszych praktyk i wiedzy technicznej, zarówno między sobą, jak i w ramach szerszego grona państw przeprowadzających likwidację obiektów jądrowych w UE i poza jej terytorium;
- państwa członkowskie powinny opracować bardziej szczegółowe kosztorysy i plany finansowe na potrzeby składowania wypalonego paliwa jądrowego i odpadów promieniotwórczych;
- państwa członkowskie powinny uznać swoją rolę w zapewnianiu poszanowania zasady „zanieczyszczający płaci” oraz być przygotowane do wykorzystania środków krajowych do pokrycia kosztów likwidacji i trwałego składowania, zarówno w bieżącym okresie finansowania, jak i po jego upływie.

Informacje dla redaktorów

Gdy Litwa, Bułgaria i Słowacja były państwami kandydującymi do przystąpienia do UE, zamknięcie, a następnie likwidację ośmiu reaktorów jądrowych pierwszej generacji wybudowanych według projektu radzieckiego w trzech elektrowniach jądrowych (Ignalino na Litwie, Kozłoduj w Bułgarii oraz Bohunice na Słowacji) określono jako warunek przystąpienia tych państw.

Zamknięcie, a następnie likwidacja reaktorów jądrowych przed końcem ich zakładanego okresu eksploatacji stanowiły istotne obciążenie finansowe i gospodarcze. W związku z tym UE zgodziła się udzielić tym państwom wsparcia finansowego, począwszy od 1999 r. Do 2020 r. wsparcie ze strony UE na rzecz likwidacji obiektów jądrowych wyniesie łącznie 2 955 mln euro, z czego największą część otrzyma Litwa (1 553 mln euro), a następnie kolejno Bułgaria (731 mln euro) i Słowacja (671 mln euro). Ponadto do 2013 r. udostępniono 890 mln euro na projekty mające na celu złagodzenie niektórych skutków

utraty krajowych zdolności produkcyjnych w zakresie energii w związku z wczesnym zamknięciem obiektów.

Kontrolerzy przeprowadzili wizyty we wszystkich trzech elektrowniach i odbyli rozmowy z przedstawicielami głównych organów państw członkowskich w tym zakresie. Odwiedzili również Komisję Europejską, EBOR oraz miejsce budowy pierwszego na świecie repozytorium wypalonego paliwa jądrowego w głębokich warstwach geologicznych w Finlandii.

Kontrola w żadnym wypadku nie obejmowała oceny bezpieczeństwa instalacji, nie służyła sformułowaniu argumentów za lub przeciw energii jądrowej ani nie polegała na wyciągnięciu wniosków dotyczących właściwego koszyka energetycznego w UE.

Sprawozdanie specjalne nr 22/2016 pt. „Programy pomocy unijnej na rzecz likwidacji obiektów jądrowych na Litwie, w Bułgarii i na Słowacji – od 2011 r. poczyniono pewne postępy, lecz wciąż należy zmierzyć się z najpoważniejszymi wyzwaniami” jest dostępne w 23 językach UE.
